

שבועות תשפ"ג

תפארת

פרק לב

ישראל

בפרק רבי עקיבא (שם) ויתיצבו בתחתית ההר אמר רב אבדימי בר חמא בר מחסיא מלמד שכפה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא. אמר רבא אף על פי כן הדר קבלוה בימי אחשורוש דכתיב קיימו וקבלו קיימו מה שקבלו כבר ע"כ. והתוספות הקשו והלא כבר אמרו נעשה ונשמע ותרצו שמא כשיהיו רואים האש הגדולה יהיו חוזרין ע"כ. ולפי הנראה אין הדברים האלו ברורים שנאמר כי ישראל יחזרו מקבלת התורה אשר לא יסוף זכות זה מזרעם וזרע זרעם עד עולם, ומה זכות הוא זה שמא אם לא כפה עליהם ההר היו חוזרים, ועוד יכפה עליהם ההר כשיהיו חוזרין ולא עתה. ועוד אם לא היה כפיות ההר רק שלא יהיו חוזרין הא דאמרינן בעבודה זרה (ב ע"ב) כלום כפית ההר עלינו לימא להו כלום אמרתם נעשה ונשמע קודם כפיות ההר שאילו אמרתם נעשה ונשמע קודם היה כופה עליהם ההר שלא יחזרו בשביל האש אבל כיון שלא אמרו קודם זה נעשה ונשמע אין לכפיות ההר. אבל מה שכפה עליהם ההר שלא יאמרו ישראל אנחנו קבלנו התורה מעצמנו, ואם לא היינו רוצים לא היינו מקבלים התורה, ודבר זה לא היה מעלת התורה, כי התורה כל העולם תלוי בה, ואם לא היתה התורה היה העולם חוזר לתהו ובהו, ולפיכך אין ראוי שתהיה קבלת התורה בבחירת ישראל רק שהיה הקדוש ברוך הוא מחייב ומכריח אותם לקבל התורה שאי אפשר זולת זה שלא יחזור העולם לתהו ובהו. ואל יקשה סוף סוף היה בחנם מה שכפה עליהם

הר כגיגית שהרי כבר אמרו נעשה ונשמע, דזה לא קשיא דודאי עיקר הדבר לא היה בשביל שלא יחזרו דלמה יחזרו כיון שכבר אמרו נעשה ונשמע רק שדבר זה ראוי מצד עצמו כי איך תהיה התורה שהיא שלמות כל המציאות על ידי שכך בחרו ישראל לקבל התורה, ואם כן שלמות העולם היה תולה בדבר אפשרי שהיה אפשר שיקבלו ואפשר שלא יקבלו, ולכך כפה עליהם ההר כגיגית שאם לא היו מקבלים התורה שם תהא קבורתם. ויש לומר גם כן שלכך כפה עליהם ההר כגיגית, שלא יאמרו ישראל כי יהיה חס ושלום בטול לקבלת התורה, כי מרצונם קבלו ישראל ואפשר להפטר מדבר כזה שהרי לא נעשה בהכרח רק היה אפשר לקבל ואפשר שלא לקבל, ולכך כפה עליהם ההר כגיגית לומר שהם מוכרחים לקבל התורה, וכל דבר שהוא מוכרח ומחויב אין כאן הסרה וביטול אחר שהוא מוכרח וכך מוכח במדרש בפסוק ולו תהיה לאשה לא יוכל שלחה כל ימיו כשבא הקדוש ברוך הוא לתת תורה על הר סיני כפה עליהם ההר כגיגית שיקבלו תורתו, וכיון שכך הרי ישראל אנוסתו של הקדוש ברוך הוא ואצל אנוסתו כתיב ולו תהיה לאשה לא יוכל שלחה כל ימיו ולא כן אצל מפתה. מפני שמשפט האונס כפי מה שהיה המעשה, כי המאנס היה מכריח תבטולה על האישות. ופל דבר שהוא מוכרח הוא מחויב, ולכך לא יוכל שלחה כפי אשר הוא עושה בעצמו האישות התכרחי לכך לא יסור כלל. ולכך כפה השם יתברך עליהם ההר כגיגית להיות החבור הזה הכרחי, וכל זיווג וחבור הכרחי אין סלוק והסרה כמו שהוא אצל המאנס אשה: